

Täysistunto

Torstai 17.3.2016 klo 15.59—17.46

2.1. Suullinen kysymys ikääntyneiden vammaispalveluista (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 25/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäinen kysymys, edustaja Salonen.

Keskustelu

16.02 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Suomessa elää tuhansia sokeita ja näkövammaisia ihmisiä. He ovat koko elämänsä, tai koko vammaisuutensa, ajan tarvinneet erilaista apua ja tukea pärjätäkseen arjessaan. Näkövammaisten lisäksi meillä on muun muassa liikuntavammaisia tai kuulovammaisia, jotka hekin kaikki tarvitsevat erityispalveluita juuri vammansa takia. Vammaiset tarvitsevat avustajaa kotiinsa saadakseen hoidettua aivan arkiset asiat tai kun he lähtevät harrastuksiin, teatteriin tai vaikka asioille kauppaan.

Nyt hallitus on ryhtynyt ajamaan lakimuutosta. Sen mukaan nämä vammaiset ihmiset eivät enää 75 vuotta täyttäessään saisi samanlaisia palveluita vammansa perusteella, eivät siis avustajaa kotiinsa tai kuljetuspalvelua päästäkseen vaikkapa viikoittain kansalaisopistoon kuoroon laulamaan. Ministeri Rehula, onko hallitus todella sitä mieltä, että esimerkiksi sokea täyttäessään 75 vuotta ei enää näitä aikaisemmin saamiaan palveluja tarvitse?

16.03 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 75-vuotias sokea tarvitsee sen arjen ja elämisen tuen, jota hän on tähänkin asti tarvinnut. Me olemme tekemässä nyt muutosta, jonka valmistelu on vasta käynnistymässä. Menee noin vuosi, jonka aikana valmistellaan nämä asiat, jotka julkisuuteenkin ovat nousseet ja jotka te, edustaja Salonen, esiin nostitte. Ne ovat nyt valmistelupöydällä. Sitä työtä lähdetään tekemään hyvässä yhteistyössä esimerkiksi vammaisjärjestöjen kanssa. Minulla on henkilökohtainen tapaaminen sovittuna huhtikuun alkupuolelle yhtenä osana tätä prosessia. Jatkossakin ne ihmiset, jotka palveluja tarvitsevat, saavat ne järjestelmän muutoksen kautta, sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.04 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula, vammaispalvelut eivät ole luksusta vammaisille. Ne ovat välttämätön edellytys arjessa pärjäämiselle ja myös yli 75-vuotiaille vammaisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

Tässä esityksessähän taustalla on tavoite säästää — 60 miljoonan euron säästö. Säästön täytyy siis tarkoittaa vammaisille vanhuksille vähemmän kuljetuspalvelua, vähemmän kotona avustamista, henkilökohtaista avustamista vähemmän ja niin edelleen tai päinvastoin korkeita palvelumaksuja välttämättömien palvelujen saamiseksi hänelle. Kun siis aina apua tarvinnut vammainen tulee elämässään ehtopuolelle, niin juuri silloin hallitus vaatii häneltä aikaisempaa parempaa maksukykyä hänen kipeästi tarvitsemiinsa palveluihin. Ministeri Rehula, onko todella niin, että te valitsette nyt säästöjen kohteeksi kaikista suomalaisista juuri heidät, jotka ovat kaikkein hauraimmassa asemassa tässä yhteiskunnassa, vammaiset vanhukset?

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella huhtikuussa, viime vuonna, on valmistunut vammaislainsäädännön kehittämiseen liittyvä työ, jonka yhtenä osana on muun muassa arvioitu sitä, mikä elämänvaiheen tilanne riippuu iästä ja mikä riippuu esimerkiksi vammaisuudesta ja vammautumisesta. Tämä ikäraja on aina ongelmallinen. Jokainen määrä, on se ryhmä koko tai joku, niin kuin tässäkin tapauksessa esimerkiksi kuljetuspalvelujen osalta, joita tämä muutos tulee osaltaan koskemaan — kun on rajattu esimerkiksi 18 kyytiin kuukaudessa, niin on ihmisiä, jotka tarvitsisivat 25 kyytiä kuukaudessa, ja on ihmisiä, joille riittäisi 10. Mitä tulee tähän työhön, jota ollaan tekemässä, voitte olla ihan varma, että ne ihmiset, jotka 75 vuotta täytettyäänkin tarvitsevat nykyisen lainsäädännön mukaisia palveluja, tulevat ne saamaan, mutta luotetaan (Puhemies koputtaa) nyt kuntiin ja voimassa olevaan muuhun lainsäädäntöön, että asiat tulee hoidettua.

16.07 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osa vammaisista on tarvinnut koko elämänsä ajan palveluita, he ovat täysin riippuvaisia toisen ihmisen tuesta. He ovat tarvinneet apua peseytymisessä, pukeutumisessa, liikkumisessa, syömisessä, kaikissa arkeen liittyvissä asioissa. Kuten yksi vammainen aikuinen ihminen totesi minulle, se ihminen, joka on heitä lähellä, tulee heidän iholleen, elikkä ei ole ihan sama, kuka ihminen häntä siinä päivän arjessa hoitaa. Tästä syystä esimerkiksi henkilökohtainen apu on äärettömän tärkeä tukiapu ihmiselle.

Nyt, ministeri Rehula, te olette siirtämässä, aivan kuten totesitte, nämä ihmiset sosiaalihuoltolain mukaan kotihoidon pariin. Ja tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että heidän luonaan käy useita ihmisiä, eri ihmisiä, ja me tiedämme jo nyt, että tämä aika on riittämätön ja tämä tuo lisäkustannuksia myös kunnille. Kuntaliitto on osaltaan ilmoittanut sen, että tämä teidän esityksenne (Puhemies koputtaa) ei tuo säästöjä. Millä te perustelette tämän leikkauksen?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tämä tuleva muutos tulee tarkoittamaan arjessa? Siihen löytyy vastaus aikaisintaan vuoden sisään — aikaisintaan vuoden sisään, jolloin meillä on ensinnäkin tarkennetut arviot siitä, mitä tulee käytännössä tarkoittamaan esimerkiksi tämä ikärajaan liittyvä kysymys, joka tässä nyt on avaimeksi noussut. Toisinpäin: Luotatteko te, edustaja Kiljunen, ja ylipäättänsä tässä salissa olevat edustajat, niihin lakeihin, mitä me olemme säätäneet esimerkiksi vanhuspalvelulain osalta ja henkilökohtaisen palvelun osalta liittyen vanhuspalvelulakiin? Luotammeko me sosiaalihuoltolakiin, jossa on keskiössä se, että yksilökohtaisesti räätälöidään ne palvelut? Jos me luotamme säätämiimme lakei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

hin, niin nuo huolet, mitkä tekin, edustaja Kiljunen, esititte, ovat turhia sen jälkeen, kun tämä laki on tullut ensin eduskuntaan ja sitten mahdollisesti voimaan.

16.09 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suora vastaus ministeri Rehulan suoraan kysymykseen on: en kyllä luota. Jos hallitus sanoo, että hallitus aikoo säästää ikääntyneiltä vammaisilta 60 miljoonaa euroa — ja me kaikki tässä salissa tiedämme, että tässä on kyse ryhmästä ihmisiä, joilla on hyvin heikot edellytykset puolustaa itseään, jotka nytkään eivät saa mitään ylimääräisiä palveluita ja jotka päinvastoin tarvitsisivat nykyistä parempia palveluita — niin kyllä on suuri epäluottamus sitä kohtaan, että hallitus pystyisi turvallisesti juuri näiltä vammaisilta ikääntyneiltä ihmisiltä leikkaamaan 60 miljoonaa euroa. Fakta on kuitenkin se, että jos ihminen on vammaisen, hän on vammaisen edelleen täytettyään 70, 80 tai 90 vuotta. Ei se vammaisuus siitä katoa. Mutta se, mitä tapahtuu, on se, että ihmisen yleinen toimintakyky ikääntymisen myötä heikkenee, ja silloin on yleensä niin, että ihminen tarvitsee enemmän huolenpitoa eikä vähemmän palveluita. (Puhemies koputtaa) Vastatkaa siis, mistä te aiotte säästää.

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisellä, joka on syntymästään asti vammaisen, ei se elämäntilanne muutu, on sitten kalenterivuotia takana kuinka paljon tahansa. Kyllä tämänkin muutoksen rakentaminen lähtee siitä, että ne ihmiset, jotka avun tarvitsevat — osa tarvitsee henkilökohtaisen avun 7/24/365 — sen saavat tarvitessaan. Minkä muodon tämä muutos, jota ollaan tekemässä, säästöineen saa?

Vähintään vuosi menee, ennen kuin meillä on nuo yksityiskohdat, joita te nyt, arvoisat opposition edustajat, yritätte täällä esittää totena. Siinä vaiheessa on mustaa valkoisella, on tehty arviot, on tehty järjestöjen kanssa yhteistyötä, on kuultu Kuntaliittoa. Kunnilla tulee olemaan tämänkin lainsäädännön aikana vielä oma roolinsa, jatkossa, sote-uudistuksen jälkeen, maakunnat vastaavat osaltaan palveluvalikoimasta. Luotettaisiin nyt siihen, että ne meidän yhdessä säätämämme lait esimerkiksi sosiaalihuollossa ja vanhuspalveluissa myös toimivat arjen tasolla.

16.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla monet ovat olleet todella järkyttyneitä, sekä omaiset että yli 75-vuotiaat vammaiset henkilöt, siitä, mitä tulee tapahtumaan tulevaisuudessa. Näistä palveluista, mistä nyt on ajateltu, että ne voisi vaikka leikata, minä kysyn nyt, ministeri, vielä kerran. On hyvä, että tämä kysymys kysytään monta kertaa, niin että se vastaus tulee myös monta kertaa. Saavatko yli 75-vuotiaat vammaiset edelleen ne samat palvelut, mitä he tarvitsevat muun muassa asumiseen, liikkumiseen ja muuhun, kuin ennenkin?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Konkreettinen esimerkki, joka on löydettävissä: kuljetuspalvelut. Niistä on säädetty tietty määrä tiettyinä aikana. Pidän jopa positiivisena asiana sitä, että joku, joka tarvitsee 25 kyytiä kuussa, sen 25 kyytiä kuussa saa. Toiselle riittää 10. Nämä ovat hyvin yksilökohtaisia asioita. Tarvitaan jatkossa räätälöintiä, ja minä ainakin luotan tähän meidän toimintatapaamme ja suomalaisen malliin siinä, että ensinnäkin lainsäädännön turva on kaikille olemassa, myös vammaisille, ja toisena esimerkkinä tämä henkilökohtaisen avustajan käyttö — emme me ole hävittämässä sellaistaakaan järjestelmää yhtään mihinkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

16.13 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on mielestäni niin tärkeä, että kun ensimmäistä kertaa sen näin, niin arvelin, että tässä puretaan päällekkäistä lainsäädäntöä, mutta jos näin olisi, niin ei hallitus voisi tavoitella näin mittavia, jopa 61 miljoonan euron säästöjä kunnille. Käytännössä siis kunnat tulevat tämän hallituksen esityksen myötä muuttamaan palveluitaan tarveharkintaisiksi.

Arvoisa ministeri, itsekkin jo tässä kyselytunnilla totesitte, että jatkossakin nämä ihmiset tulevat saamaan tarvitsemansa palvelut, joten kysyisin: Miten te voitte luvata palveluita näille ihmisille, jos näistä tulee nyt harkinnanvaraisia? Kenen harkinnan varassa nämä palvelut jatkossa ovat?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on jatkossa sosiaalihuoltolaki. Meillä on jatkossa vanhuspalvelulaki. Se on niiden ihmisten vastuulla, jotka ne palvelut siellä arjessa vammaisen tai ikääntyneen ihmisen kanssa toimeenpanevat. On meidän vastuullamme täällä, että me huolehdimme eduskunnassa riittävät voimavarat niin alueiden kuin kuntien valtionosuuksiin maakuntien tulevan rahoituksen osalta. Se on meidän vastuullamme.

Sitten, arvoisa puhemies, jokainen sanansa valitsee. Mutta myös meidän tehtävämme — kaikkien, riippumatta siitä, ollaanko hallituksessa vai oppositiossa — on huolehtia siitä, että henkilölle, joka oikeasti näitten palvelujen tarpeessa on ja on huolissaan tulevaisuudesta, koetetaan luoda sitä turvallisuutta. Ihan sanavalinnoilla me voimme vaikuttaa siihen, onko ihminen turvallisesti kotonaan vammaisena vanhuksena tai lapsiperheen osalta. Arvoisa edustaja Pekonen, me jokainen voimme vaikuttaa tähän tilanteeseen.

16.15 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag förstår att det är många som får service enligt handikappservicelagen som är oroliga i dag. För det regeringen nu säger är att när man har fyllt 75 år har man inte längre samma behov av service. Man har på gång ett sparförslag, 60 miljoner euro ska sparas in, och frågan är hur det ska göras utan att det syns i människornas vardag.

Arvoisa puhemies! On kyllä erittäin huolestuttavaa, että hallitus tekee tällaisen linjan, että kun henkilö on täyttänyt 75 vuotta, hän on jotenkin erilaisessa asemassa kuin päivää ennen kuin hän täytti 75 vuotta elikkä että hänen palvelutarpeensa tulee lähtemään siitä, onko hän täyttänyt 75 vai ei. Minä haluaisin tietää, mistä tämä ikäraja tulee. (Eduskunnasta: Hatusta! — Eduskunnasta: Hihasta!) Mikä on se perustelu sille, että nähdään, että vammainen henkilö, joka on tarvinnut apua siihen asti, kunnes hän täyttää 75, ykskaks on sitten toisen lainsäädännön alla ja joutuu taas hakeutumaan palveluihin?

Arvoisa puhemies! Katson niin kuin ministeri Rehula, että kaikkien turvallisuus on tärkeää, myös vammaisten turvallisuus, ja sen takia pitäisi saada selkeitä vastauksia.

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se tausta on valmistelussa, joka asiakirja näiltä osin on valmistunut viime vaalikaudella, vuoden 2015 huhtikuussa. Siinä on muun muassa arvioitu sitä, mikä merkitys on palvelujen tarpeeseen normaalilla, luonnollisella, itse kullekin meistä joka päivä tapahtuvalla ikääntymisellä ja sitten sillä, onko ollut syntymästään asti sokea tai onko ollut syntymästään asti erityisten palvelujen piirissä. Mistä se tulee — tällaisen valmistelutyön kautta se tulee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

Ja kun kysymys oli på svenska, niin esimerkiksi Ruotsissa tämä ikäraja minulla olevan tiedon mukaan on alhaisempi kuin se, mitä tähän nyt ollaan esittämässä.

16.17 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen saanut ilon ja kunnian aiemmin elämässäni hoitaa vuosia sotaveteraaneja ja sotainvalideja niin laitoshoidossa kuin kotisairaanhoidossa. Kun he olivat jo ikääntyneitä ihmisiä, niin usein harmitti se, että sotaveteraanit eivät päässeet nauttimaan niistä samoista eduista kuin sotainvalidit. Ikä oli tuonut sotaveteraaneille monia monia vammoja, ja heidän välillään oli tällainen juopa.

Nyt kun tätä vammaispalvelulakia ollaan uudistamassa, niin samaan aikaan on hyvä muistaa, että kunnilla on velvollisuus tehdä palvelutarpeen arviointi juuri kaikille 75-vuotiaille kuntalaisille. Miten me voisimme tässä varmistaa, että menisi perille se haluttu viesti, että ketään ei jätetä, ja erityisesti myös nämä vammaispalvelulain piiristä tulevat 75-vuotiaat olisivat sitten siinä asemassa, että kunnat osaavat heistä ottaa kopin ja saavat sitten sen tarkan kartoituksen siitä, mitä palveluja he tarvitsevat?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lainsäädännön kehityskulku viime vuosien aikana on mennyt siihen, että väestöryhmästä riippumatta ja erityislainsäädännöstä riippumatta yhä räätälöidympiä palveluita olisivat ne, joita ihmisille tarjotaan. Esimerkkinä kotipalvelussa meillä on kuntia ja seutukuntia, joissa aiemmin mentiin ikääntyneen ihmisen luo ja kerrottiin, että tätä ja tätä saat. On esimerkki pohjoisesta Keski-Suomesta, jossa esimerkiksi koko kotipalvelutoiminta on käännetty niinpäin, että mennään sitä palvelusuunnitelmaa tekemään sinne ikääntyneen ihmisen kotiin ja kysytään, että tässä on tarjotin, mitä haluat tänne. Näin kansankielellä puhuttuna on käännetty koko ajatusmalli toiseen suuntaan. Minä luotan siihen, että se, että on mahdollisuus pohtia yhdessä ammatti-ihmisten ja sen palvelun tarvitsijan kanssa siitä, miten se turvallinen asuminen esimerkiksi kotona on mahdollista, on se tapa, jolla tässä niukkenevien resurssien aikaanakin eteenpäin päästään.

16.19 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslain mukaan jokaisella kansalaisella on oikeus hoivaan, ja erityisesti meillä lainsäädäntö pyrkii turvaamaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten palvelut ja turvallisuuden. Nyt tämä hallituksen esitys perustuu siihen, että aiottaisiin leikata 75 vuotta täyttäneitten vammaisten, muun muassa sokeiden ja liikunta- tai kehitysvammaisten, erilaisia tukia. Tämä tarkoittaa arjessa sitä, että niistä tukipalveluista, joita tarvitaan syömiseen, pukemiseen, asumiseen, liikkumiseen, aletaan maksaa maksuja ja osa palveluista tullaan rajaamaan pois. Siitä huolimatta, että he ovat olleet ennen 75:tä ikävuotta oikeutettuja näihin, niin kun tullaan 75 vuoden ikään, nämä oikeudet poistuisivat, mutta se vammaisuus, arvoisa ministeri, ei poistu. Se liikuntakyvyn rajoittuneisuus ei tule poistumaan. Voitekko nyt, ministeri, (Puhemies koputtaa) luvata, että näillä ihmisillä säilyvät nämä samat palvelut ja mahdollisuus elää tasapainoista elämää?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, yksi osa tätä meidän työtämme on kyky puhua. Toinen ominaisuus, jonka tässä tehtävässä itse kukin tarvitsee, on kyky kuunnella. Siihen hetkeen, kun meillä on hallituksen esitys täällä käsittelyssä, menee vähintään vuosi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

aikaa. Tuon vuoden aikana tullaan tekemään yhteistyötä yhtäältä järjestöjen kanssa, jotka ovat arjen iholla päivittäin omien jäsentensä kanssa. Toisekseen sitä valmistelua, joka esimerkiksi tähän ikärajaan liittyy, aletaan vasta tekemään. Se työ vaatii vähintään vuoden. Kolmas asia, jonka olen yrittänyt tässä kyselytunnin ajanakin sanoa: meillä on jatkossakin lainsäädäntö, niin vanhuspalvelulaki kuin sosiaalihuoltolaki, jotka molemmat pitävät sisällään sen ajatuksen ja idean, että palvelutarpeen mukaiset palvelut ovat jatkossakin myös vammaisilla henkilöillä iästä riippumatta saatavilla.

16.22 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeasti vammaiset henkilöt ovat useimmiten pienen eläkkeen tai takuueläkkeen varassa, ja siinä mielessä heillä ei ole varaa ryhtyä maksamaan asumisen tukipalveluista tai henkilökohtaisesta avusta tai kuljetuspalvelusta siinä vaiheessa, kun he täyttävät sen 75 vuotta. Tässähän oleellista on se, että vammaispalvelulaissa nämä tukipalvelut ovat velvoittavia, kun sitten silloin, jos siirrytään sinne sosiaalihuoltolain piiriin, on kysymys harkinnanvaraisista palveluista, ja on vaikea nähdä, että kunnat tässä taloudellisessa tilanteessa ainakaan tasapuolisesti pystyisivät tarjoamaan näitä palveluita joka puolella Suomea. Siksi pelottaa, että tässä eriarvoistetaan ihmisiä, tässä eriarvoistetaan alueita. Mistä nämä säästöt, 60 miljoonaa, sitten ovat tulossa? Jos te sanotte, että millään tavalla ei tämä palveluitten laatu tule heikkenemään, niin mistä sitten (Puhemies koputtaa) ollaan laskemassa nämä 60 miljoonan säästöt?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtenä esimerkkinä, jolla on sen arvion mukaan, jolla tätä pohjaa on tehty, iso merkitys, ovat nämä kuljetuspalvelut ja niiden määrä. On ihmisiä, jotka tulevat tarvitsemaan nykyistä määrää enemmän palveluja, kuljetuspalveluja, mutta sitten on ihmisiä, jotka eivät niitä tule sitä määrää välttämättä tarvitsemaan. Minä uskon ja luotan siihen — tämä ei ole uskon varassa, vaan tämä on luottamuksen varassa — että ne ihmiset, jotka kuntatasolla tekevät ihmisille palvelusuunnitelmia, laativat ne niin, että esimerkiksi riittävät kuljetuspalvelut ovat saatavilla.

Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä Suomessa monta ihmistä, jotka antavat palautetta itse kullekin teistä, ja myös ministerille asti sitä on tullut. Minä vetoan kaikkiin siinä, että tämäkin asia koetettaisiin hoitaa yhdessä ilman pelottelua, (Puhemies koputtaa) ilman uhkailua, lähtökohtana perustuslain 19 §:n (Paavo Arhinmäki: 61 miljoonan leikkaukset!) palvelulupaus.

16.24 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vammaislainsäädännön kokonaisuudistus tehdään sen takia, että me saisimme selkeän ja vammaisten ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta turvaavan lain. Oli hyvä, että ministeri totesi, että tämä lainsäädännön uudistus — tätähän on jo odotettu — lähtee liikkeelle niin, että tavaataan vammaisjärjestöjä. Tarkoitus on todellakin, että oikeus palveluasumiseen, henkilökohtaiseen apuun ja liikkumista tukeviin palveluihin on tarkoitus säilyttää. Ja toivon, että luate tämän ministeriön tiedotteen, jossa tämä on todella myöskin kirjallisesti ja painettu-na todettu.

On myös tärkeää, että kun tätä valmistelua viedään eteenpäin, niin tehdään kunnollinen vaikutusten arviointi, ja sekin on luvattu tässä tiedotteessa. En nyt kysy, aiotaanko se tehdä, kun se on jo luvattu tehdä, mutta kysyn, arvoisa ministeri: kun tämä herättää huolta — ja ymmärrän, että tämä herättää huolta, kun tiukkoja säästövaateita on — niin lupaatteko,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

että kun tämä teidän esityksenne (Puhemies koputtaa) on tehty, te kuulette vaikutusarvioitten kera vammaisjärjestöjä? Ja voitte tässä vielä todeta, että vauvasta vaariin vammaiset ihmiset Suomessa, ja heidän läheisensä, voivat luottaa siihen, että palvelut tullaan turvaamaan.

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa, teidän kysymyksenne ensimmäinen osa on asia, joka myös pitää ottaa tässä kohdassa esille. Useampi hallitus tässä maassa on kirjoittanut hallitusohjelmaansa, että vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki pitää yhteensovittaa, yhteen kirjoittaa. Se työ on ministeriössä menossa, se työ valmistuu tällä vaalikaudella niin, että me pääsemme käsittelemään sitä eduskunnassa.

Toisekseen — voinko vakuuttaa — jokaisesta vammaisesta, niin lapsesta, keski-ikäisestä kuin varttuneemmastakin vammaisesta, tässä maassa tullaan huoli pitämään palvelutarpeet räätälöimällä, ammattilaisten olemassaolo henkilökohtaisen avun tarpeineen niissä tilanteissa, missä se tarpeen on. Se tilanne meillä tulee olemaan tämänkin lainsäädännön jälkeen, jonka ensimmäinen lasku on olemassa noin vuoden päästä, jolloin sitä päästään arvioimaan, vaikutusarviointineen.

16.26 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä taitaa nyt olla, ministeri Rehula, niin, että teidän vakuuttelunne eivät sitä vanhusten ja heidän omaistensa huolta nyt pysty poistamaan. Te sanotte, että tämän kokonaisuuden sisältö ja ne tavat, miten se toteutetaan, ja sen seuraukset näkyvät aikaisintaan vuoden päästä. Miten te voitte tässä yhteydessä todeta, että säästö on tasan 61 miljoonaa ja tämän ikärajaus osalta 52 miljoonaa? Täytyyhän taustalla olla silloin jotkut tekijät, jotka johtavat näinkin tarkkoihin miljoonamääriin. Elikkä onko tässä nyt kuitenkin käynyt niin, että te olette valinneet tämän leikkauspolitiikan, jossa olette mestareita, ja olette valinneet, että tältä väestönosalta, näiltä vaikeasti vammaisilta henkilöiltä, leikataan 61 miljoonaa ja nyt lähdette sitten miettimään niitä tapoja, millä tavalla se (Puhemies koputtaa) toteutetaan: ensin on tullut leikkausmäärä, ja sen jälkeen yritetään toteuttaa se?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se muutos, jonka vaikutukset pääsee arvioimaan ensinnäkin lainsäädännön tasolla, vie vähintään vuoden. Valmistelu tulee viemään vähintään vuoden. Vaikutukset käytäntöön: miten onnistutaan palvelusuunnitelmien räätälöinnissä, mitä tapahtuu siellä arjessa? Tulee viemään vuosia ennen kuin me tämän tiedämme. Nyt ollaan tilanteessa, jossa yksi osa tätä — ettei tämä olisi liian yksinkertaista — on valmistelu vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhteensovittamisesta. Sitä työtä on tehty vuosia, papereita on paljon, se lainsäädäntötyö etenee. Toisekseen, ne palvelut, joita nyt tämä euromäärä koskee: meillä on paljon työtä jäljellä. Ja jos jotain voin luvata varmasti, niin sen, että tämä ei ole viimeinen kyselytuntikeskustelu tästä aihepiiristä. Edellinenhän meillä oli vasta kolme viikkoa sitten.

16.29 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt tosiaan on, että tämä säästö on sieltä vakavimmasta ja, sanoisinko, vastenmielisimmästä päästä. Jos näistä matkoista, niin kuin ministeri Rehula sanoi, tämä otettaisiin, niin se tarkoittaisi miljoonien matkojen ottamista pois vammaisilta henkilöiltä. Kysyn nyt, ministeri Re-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

hula: oletteko te vastuullisena ministerinä hyväksynyt tämän säästön, että tämä tullaan todella tekemään vammaisten ihmisten palveluista ja oikeuksista? Ja kysyn vielä, että kun nyt kehysriihi on edessä, niin eikö tämä asia olisi sellainen, joka olisi syytä siellä pohtia, kun varmasti tulette sen pöydän ääressä — tiedän sen — keskustelemaan näistä säästöistä ja kohdentamisista. Eikö tässä nyt olisi oikeuden mentävä edelle? Ja oletteko valmis tuomaan siellä esityksen, jolla pyrittäisiin kohtuullistamaan tämä esitys?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen käyttänyt kuljetuspalveluja esimerkkinä konkretiasta, siitä, mitä muutosta ollaan tekemässä. Jos olen sanonut, että koko tuo euromäärä otettaisiin kuljetuspalveluista, niin sitten olen sanonut väärin. Nyt pitää kahlata tämä koko palveluvalikoima läpi muis- taen sen, että ihminen, joka palvelun tarvitsee, iästä riippumatta, vammaisen ihminen, iästä riippumatta, joka palvelun tarvitsee — osa tarvitsee 24/7, 365 päivää vuodessa — hän sen tarvittaessa saa. Me olemme tilanteessa, jossa joudutaan käymään läpi laki lailta asioita esimerkiksi tämän "kuntien tehtävien karsinta" -otsikon alla, jossa etsitään tapoja, joilla nykymuotoisia palveluja yhtäältä voidaan jopa parantaa mutta toisaalta löytää sellaisia keinoja, joissa luottamus esimerkiksi kuntien vastuuhenkilöihin on sellainen, että asiat tulee (Puhemies koputtaa) ihmisen kannalta hoidettua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Myönnän tähän kysymykseen vielä puheenvuorot edustajille Vanhanen ja Lindtman.

16.31 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otsikkonahan tämä aihe tietysti herättää valtavan paljon ihmisten huolta, ja voisi sanoa, että tämä on tällainen omantunnon asia, joka koskettaa varmasti kaikkia. Nyt haluan oikeastaan hallituk- selta kysyä, että onhan niin, että hallitus ei siis ole tätä leikkausta tekemässä valtion budje- tista, että sieltä ei ole 60:tä miljoonaa lähdössä. Ja itse asiassa lopullinen kustannusvaiku- tushan riippuu vuosien kuluessa siitä, millä tavalla vanhukset ja vammaiset käyttävät lais- sa heille oikeutettuja palveluja ja mikä kustannus näistä lopulta yhteiskunnalle aiheutuu.

16.31 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole suora budjettisäästö, valtion budjettisäästö, vaan tämä on työstettä- vänä sen työlistan alla, jossa katsotaan kuntien vastuita, velvoitteita ja tehtäviä. Kun tätä listaa katsotaan vammaisista, iästä riippumatta, edelleenkin vastuu heidän hoidostaan ja hoivastaan on jatkossakin kunnilla, mutta haetaan semmoisia tapoja, joissa kunnilla olisi edellytykset nykyistä joustavammin esimerkiksi räätälöidä ne palvelut.

Arvoisa puhemies! Musta ei muutu valkoiseksi puhumalla, ja esimerkiksi minä en edes yritä sitä. Tämä on vakava paikka. Edustaja Haatainen kysyi, että mitä tehdä. Tämä muu- tos lainsäädännön kautta yritetään tehdä niin hyvin kuin mahdollista, huolehtien siitä, että ihminen, joka palvelut tarvitsee, ne ajallaan aina saa.

16.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, mustaa ei kannata puhua valkoiseksi. Vammaispalvelulakien yhdistäminen on järkevää, sen ovat kaikki todenneet, mutta te olette nyt tuoneet tähän tämän 60 miljoonan säästötavoitteen ja tavoittelette myös tätä uutta ikärajaa, 75:tä vuotta. Jostainhan tämä 60 miljoonaa on pois; se on sieltä ihmisten arjesta, kuljetuspalveluista, henkilökohtaisesta avusta. Eihän tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2016 vp

muuta keinoa ole. Ja kun te sanoitte, että tämä tehdään tiiviissä yhteistyössä järjestöjen kanssa, niin siteeraanpa nyt esimerkiksi Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton kannanottoa viime viikonlopulta: "Suunniteltu heikennys on perustuslain ja yhdenvertaisuuslain kieltämää ikäsyRJintää ja epäinhimillinen heitteillejättöhanke." Arvoisa ministeri, ette kai te vain näitä järjestöjä, jotka edustavat näitä ihmisiä, jotka näitä palveluja tarvitsevat, syytä pelottelusta? Kertokaa nyt, mistä tämä raha on pois, ja sanokaa nyt, oletteko te asettamassa säästöjenne kohteeksi kaikista suomalaisista vammaiset (Puhemies koputtaa) vanhukset.

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Järjestöt eivät pelottele. Toisekseen järjestöjen pitää puhua sillä suulla, mikä on se heidän jäsenistönsä suu. (Välihuutoja vasemmalta) Heidän pitää huolehtia siitä, että niiden asioiden, jotka ovat esimerkiksi kunkin vammaisjärjestön — niitäkin on monia erilaisia — jokainen näkökohta tulee siihen pöytään, missä ratkaisuja tehdään.

Arvoisa puhemies! En myöskään mene vammaisjärjestöjen selän taakse, mutta se viesti, joka minulla tänäänkin tässä on, on ollut ja tulee olemaan, on se, että tässä yritetään yhteisin keinoin, yhteisiä tapoja etsien päästä eteenpäin, huolehtien siitä, että ne ihmiset, jotka palvelun tarvitsevat, iästä riippumatta, ne palvelut saavat. Konkreettisenä esimerkkinä: ihminen, joka tarvitsee 7 päivää, 24 tuntia vuorokaudessa, 365 päivää vuodessa henkilökohtaisen avun, kyllä sen jatkossakin saa.

Kysymyksen käsittely päättyi.